Свобода

Ілюстрована політична, просьвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австриї й Угорщині: річно 6 кор., півріччно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода“ коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росиї 3 рублї; в Америцї 2 доляри.
Адреса Редакциї і Адміністрациї: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 4. ЛЬВІВ, субота. дня 22. січня 1916. Рік XX.

До нашого жіноцтва.

Від п. Марії Зарічної, селянки з Волї, одержала редакція *Свободи* письмо, в котрім українська патріотка з під сільської стріхи порушує кілька дуже важних під сю пору справ. Письмо се передаємо в цілости, щоби загал нашого жіноцтва по селах і місточках знав, як тепер має поступати кожда щира Українка на селї чи в місточку і яких пороків повинна вистерігати ся. Згадане письмо звучить так:

Високоповажаний Пане Редакторе!

„Як світ світом, то не було баби війтом“ — каже народна пословиця — і по думцї сеї пословиці наше жіноцтво держало ся осторонь від громадянського житя, полишаючи се мущинам. Вправдї в послїдних роках перед війною і сільські жінки зачали більше інтересувати ся українським публичними справами, але се були ще виїмки. Не богато сільських та міщанських жінок і старших дївчат належало до читалень „Просвіти“ до „Січий“ та „Соколів“, а вже не було і мови про те, щоби наші жінки брали участь в ріжних сільських торговлях, молочарнях або вели аґенції „Днїстра“. Мало читали наші жінки та дївчата українські ґазети, передовсім на шу улюблену *Свободу* а про політику довідували ся найчастїйше хиба при нагоді якихсь виборів, коли случайно або з цікавости зайшли на сільське українське віче.

Величезна більшість нашого сільського та міщанського жіноцтва жила тільки хатними справами та пустими сплетнями, забуваючи нераз читати і писати, бо мовляв, книжки або ґазети то не для баби і дївки, а письмо здасть ся хиба хлопцеви, як піде до війска, або поїде до Прус чи Америки на роботу.

З тої темноти сільського і міщанського жіноцтва виходила для цїлого українського народу велика шкода. Наші дїти росли як та хопта на поли, никим не пильновані і не ведені, бо від темної матери, котра нїчого не знала про Божий світ, не могли набрати ся нїякої просьвіти, не виносили любови і привязаня до свого українського народу, не навчили ся завзятя до боротьби за свої права. Не диво, що у нас йшло в світ тільки перекінчиків, що встидали ся свого та приставали на чуже, звичайно на польське. Ішов хлопець до війска, то давай звідтам писати листи по польськи, а йшов відтак до шандарів, на возного або на зелїзничого будника до зелїзницї, то часто женив ся з Ляшкою, з Івана перекабачував ся на Яна, покидав свою віру та свою гарну, рідну руську, українську мову і встидав ся свого походженя та свого народу. Ішла дївчина на службу до міста, то не минуло нераз і року, як наша сільська Марися чи Параця зачала цвенькати по польськи, що аж в животї млоїло, забігала до костьола з польським молитвенником, ставала „ружаньцовою“... і пропадала для нас на все.

Або друге, Ті хлопцї, що остали в селї чи в місточку та поженили ся нераз при виборах не йшли так, як нам треба, тільки з

Начальний вожд архикнязь Фридрих в відвідинах у українських січових стрільцїв з початком грудня 1915 р.

нашими ворогами, або инакше сказавши, ставали хрунями. Чому се так було? Чому ми поносили тільки втрати? Чому над нами так легко панували чужинцї, а ми з поколїня на поколїнє ставали біднїйші, йшли до міста на службу, або втїкали під Пруса чи в Америку? Чому у других народів сего не було?

Не тяжко пояснити причину. Матїр виховує дїти, вчить їх вимовляти перші слова „мама“, „тато“, вчить їх опісля першої молитви і має навчити всего, чим відтак дитина, як виросте, має жити.

Та чогож могла дитина навчити ся від темної матери, котра нїчого не знала з нашої української історії, з нашої славної минувшини, не знала про наші змаганя двигнути наш український нарід з занепаду та дати йому кращу долю. В хатї звичайно не було нї одної книжки, нїякої ґазети, а про полїтику та світові справи розказувало ся хиба се, що чуло ся десь на торзї або у жида коршмаря. І росли поколїня в тьмі кромішній, хиба що деякі молодші господарі та хлопцї вже зачали дещо читати та творити сільські товариства. Більшість однак хлопців-парубків жила дальше на пів диким житєм, запиваючи ся в недїлю в коршмі, вигукуючи по ночах та роблячи в ночи людям ріжні пакости і з нагоди весїля розбиваючи собі голови за якусь дївчину.

Прийшла війна. Військових мущин покликано під оруже. Не одно господарство остало, як то кажуть, без хлопа і жінка лишила ся сама з дрібними дїтьми. Треба було радити собі самій і ту наша жінка з села чи місточка по раз перший побачила, як мало вона знає дати собі раду в світї, бо нїколи не читала нї книжок нї ґазет. Прийшов опісля московський наїзд, котрий не лише на кождім кроцї загрожував нашу жіночу честь але наставав на нашу мову і нашу віру.

З Божою волею ми то все перебули. Прийшли наші. Знова нова жертва для добра держави, для прогнаня ворога з нашої землї. Мущини від 18 до 50 року житя пішли на війну. В селї остали дїти, старцї та калїки і тепер на нас жінках спочиває весь тягар удержаня тих останків господарства, що ще лишили ся по воєнній заверусї. Крім сего мусимо удержувати маленькі дїти — нашу надію і потїху — та старих родичів. Все те спало на голову жінок та старших дївчат.

На селї сумно. Нема в кого пошукати порадоньки і розрадоньки. Не одна з нас оплакує смерть свого мужа, дїти свого батька, дївчата смерть свого судженого. Не один з дорогих нашому серцю мучить ся в московській неволи і вістки про него не має. Богато по шпиталях, ще більше в стрілецьких окопах на поли бою. Вже нїхто не може насміхати ся з нас, що „біда тому дворови, де корова розказує волови“ — як каже наша пословиця — бо нема кому розказувати, хиба нашій дрібнотї.

Всюди пусто. В церкві на пів порожно, майже самі жінки, і нераз чути тихе хлипа-

нє. Нема ні читалень, ні віч — хиба наша *Свобода* або лист від когось з родини з поля розвіває на хвилю нашу тугу. Нема кому за нами обстати, перед ким пожалувати ся. Всяка погань часто нас гнобить. Жиди роблять інтереси, розпоюють наші жінки і за дорогі гроші напихають їм ріжні непотрібні дурниці. Жаль бере дивити ся, як деякі наші жінки, діставши зі староства запомогу за своїх, що на війні, марно розтрачують гроші, не памятаючи про тих, за кого беруть той кровавий гріш. Нехристи збивають маєтки, а перед нашим бідним народом на селї розкриваєть ся чорна будучність. Не в однім селї розгуляло ся сільське жіноцтво, що й стриму і сорому не має. Можна подумати, як говорить пословиця, що „у баби волос довгий, а розум короткий“.

І ту причина лежить в тім, що наші сільські і міщанські жінки та дівчата нічого не знають. Судьба дала їм в руки керму родинного житя, але вони не знають, як треба кермувати, щоби не принести шкоди ні собі ні українському народови.

На щастє і серед сільського та міщанського жіноцтва знайшли ся одиниці, котрі розуміють вагу теперішної хвилї. Богато жінок обняло за своїх мужів агенції „Дністра“, зачувала я, що беруть ся і до торговлї. Дуже а дуже важним є і се, щоби наші жінки і дівчата що раз більше передплачували і читали нашу щиро народну *Свободу*. В моїм селї вдало ся менї спонувати пятнайцять жінок до того, що запренумерували собі *Свободу*. Всї вони є менї дуже вдячні, читають *Свободу*, знають про те, що стало ся на війні, що діють ся в світї, як стоять наші справи і всї вони певно виховають своїх дїти на свідомих, завзятих Українців і на свідомі Українки.

Не знаю, але так я собі, Пане Редакторе, думаю своїм хлопським розумом, що тепер треба нам селянкам зробити ось що: В кождім селї нехай одна розумнїйша жінка згуртує коло себе инші жінки і старші дівчата, від кождої збере передплату на *Свободу* та вішле гроші до Львова. Знаю сама, що хто раз зачав читати *Свободу*, той при нїй остане, бо все, кождого тижня, чогось нового довідаєть ся, чогось корисного навчить ся. В додатку і малі діти, маючи в хаті свою українську народну газету, будуть вчити ся патріотизму, любови свого рідного і колись виростуть з них чеснї, тверді люди на потїху родини і цїлого народу. Дивім ся на Німців, котрі нинї завоюють цїлий світ. Се мають вони завдячити тїй обставинї, що там кождий письменний, що там безусловно в кождій хатї є своя газета, яку читає кожда нїмецька жінка. Котра жінка неписьменна, а має письменні діти, нехай також передплачує *Свободу*, а дїти будуть читати, вчити себе і свою матїр. Нехай отже *Свобода*, котра є правдивою учителькою, буде в кождій селянській і міщанській хатї та вчить нас дальше розуму, як нам здобути правдиву свободу. Нехай соромом буде для кождої української жінки на селї і в місточку, коли сейчас не запише собі нашої *Свободи*.

Розвинім також велику агітацію проти пянства. В тім страшнім часї, коли цїле пекло валить ся на нас, є ганьбою марнувати гроші та викидати їх на трунки та ріжні непотрібні дрібниці. Гроші щадім і по можности складаймо їх в українських касах. Просвітою— тепер головно передплатою *Свободи* — тверезостію і ощадностію здобудемо для себе богато і зближимо ся скоро до тої хвилї, коли український нарід стане паном на своїй землї!

А Вас, Пане Редакторе, прошу дальше загрівати в *Свободї* наше жіноцтво до спільної працї для добра України.

Марія Зарічна.

Про виїмкові закони і розпорядки з приводу війни.

Соймовий посол Чортківщини, адвокат з Чорткова д-р Антін Горбачевський, член Найвисшого державного трибуналу, який судить міністрів, передав нашій редакції знаменито написану статю про виїмкові закони і розпорядки з приводу війни, котру нашим читачам радимо з увагою прочитати. — Редакція „Свободи“.

Виїмкове положенє, в якім опинила ся наша держава наслідком воєнних подій, відбило ся глубокими рисами на житю всїх горожан. Ворожий наступ, що загрозив житю нашої державної суспільности, намагаючи ся знищити здобутки довголїтної працї горожанства на поли освіти, і господарства, заставив тих, що кермують справами державними звернути свої заходи в тім напрямі, щоби державний організм зробити як найбільше відпорним та зєднати всї сили держави і громадянства для оборони.

А входять ту в рахунок так люди — живі члени державної суспільности, як їх майно і все засоби, що служать безпосередно чи посередно оборонї держави, всякі державні чи громадські уладженя, цїлий правний устрій і управа, — словом цїле житє, яке витворилось в державній суспільности і має опору в її єствованю і розвитку.

Як з одного боку слїд було забезпечити всьо потрібне для успішного веденя оборони, а з окрема постарати ся о грошеві та инші засоби для воєнних цїлий і передовсїм поставити сильну власть з доцїльною управою, так щоби величезна та зложна машина могла належито працювати, — так з другого боку мусїли керманичі держави подбати про се, щоби суспільне житє, хоч на обмеженій области йшло своїм шляхом. Зокрема вложило виїмкове положенє на управу держави обовязок подбати, щоби загал населеня, на яке спадає величезний тягар дани на війну та саме менше засібні його верстви не були наражені на цїлковитий брак середників поживи, — на голод. Величезні запотребованя середників поживи на річ воєнної сили, замкненє привозу з заграниці та в кінци та обставина, що засоби рільничих плодів, які доставляла богата ними наша країна, з приводу ворожого займу стали для других країв держави неприступними, велїли управі держави подумати про се, щоби в ужиткованю плодів природи, які служать матеріялом на поживу, завести далеко йдучі ощадности, та при обмеженю спотребованя їх для цїлий промислу, розділити готові засоби їх в такий спосіб, щоби кождий мешканець держави при обмеженю запотребованя міг заспокоїти свої конечні споживні потреби.

Поза тим слїд було узглядити воєнні події також при доходженю права. Закон процесовий встановляє ріжні реченцї та терміни, та як хто їх не додержить, тратить можність доходженя свого права чи оборони. Однак богато з тих, що стояли в процесах мусїло пійти в поле, боронити державу проти ворога, а щоб булоби крайно несправедливим, якби горожани, що не суть для державної суспільности найбільші жертви з тої причини були наражені на шкоду, то вийшла потреба запорядити, що недодержанє терміну не може принести шкоди тому, кого захопив обовязок воєнної служби. Ті самі вимоги ставить також для обжалованих карний процес.

Виїмкові відносини викликані війною звихнули господарську рівновагу в цїлій державі, особливо в тїй области, де веде ся війна, — тож річ природна, що в таких випадках не можна вимагати точного сповненя правних зобовязань, та тому слїд було запорядити, що віритель має довжникови ждати. Сей приказ з правною силою закона видає законодатна державна власть і се зве ся проволока або мораторія.

Отсе головні витичні лінії, по яких йшли запорядженя нашої державної управи з приводу війни. Хоч всї вони є тільки тимчасові, переходові, то так, як вони дуже часто йдуть супереч загально признаними засадами, та правному почуваню загалу, замітні для горожан держави як поважні обмеженя їх свободи в области права приватного як і на поли уладжень, що звязані з конституційним устроєм держави.

Велике число розпорядків та ріжнородність предмету не позваляють на основне обговоренє на сїм місци цїлого матеріялу, тому мушу обмежити ся до зазначеня основних рисів найважнїйших з поміж сих розпорядків, що дотикають політичних та основними законами запоручених особистих прав горожан держави, — так як ся група прав представляє найважнїйший здобуток в визвольній боротьбі горожанства.

В основі всїх сих запоряджень лежить згляд на скріпленє державної власти покликаної до оборони держави, а що оборона держави спочиває в руках оружної військової сили, тому в часї воєннім признаєть ся командантови оружної сили в области, де веде ся війна, права начальної цивільної управи. Справа воєнна вимагає скорого і рішучого діланя, причім найпершою задачию адміністраційною, є пособленє військовим цїлям, перед якими все инше уступає на друге місце.

Тому то сейчас по настаню воєнного стану з Сербією видано у нас дня 25. липня 1914 цїсарський розпорядок, яким права політичної цивільної управи в Боснї, Герцеговинї і Дальматї перенесено на головного команданта військ, які там оперували. А зараз опісля цїсарським розпорядком з дня 31. липня 1914 перенесено урядові управненя політичної управи в Галичинї, Буковинї і в деяких повітах Шлеска та Морави на головного команданта оружної сили поставленої на сїм фронтї. В силу сих цїсарських розпорядків стали дотичні команданти господарями в порученних їм областях, а начальники політичної цивільної власти в сих областях підлягають їх безпосередним приказам. Сї запорядженя мають велике значінє для населеня, бо населенє мусить безусловно слухати приказів військової власти, яка може ужити і дуже строгих мір, щоби вимогти послух.

Задля скріпленя власти оружної сили видала начальна державна власть також запорядженє, яким піддано в деяких випадках цивільні особи під військове судовство.

Після основних законів державних горожанин, коли провинить ся проти карного закона, має право, щоби його судив приналежний судія, та для переводженя карних справ, що їх допустили ся цивільні особи, установлено у нас ріжні суди, почавши від судів повітових по місточках, а скінчивши на найвисшім касаційнім трибуналї у Відни. В звичайних мирних часах нїяка цивільна особа не має з військовими судами нїякого дїла, хиба що хтось відбуває військову службу, чи покликаний на військові вправи, але тодї він належить вже до оружної сили.

З настанєм воєнного стану видано дня 25. липня 1914 оголошений у Вістнику державних законів під ч.: 156 цїсарський розпорядок, який постановляє, що хто з цивільних осіб від дня оголошеня сего розпорядку допустить ся по зарядженю мобілїзації одного з вчинків поіменованих в тім розпорядку; каридостойні вчинки або належать до так званих політичних злочинів, як головна зрада, повстанє, бунт, заколот вселюдного спокою, або є звернені проти воєнної сили держави, як шпіонство, укриванє дезертирів, намова до непослиху військовим приказам і т. и., або представляють взагалі тяжкі нарушеня закона, як убійство, забитє, ушкодженє тїла, ушкодженє зелїзниць та телєграфів та злочинні діланя, яких сповненє сполучене з небезпекою для ширшого загалу, — як ті вчинки сповнено на особах, що служать при війську, або при заведенях зістаючих у військовій управі.

В звичайних мирних часах належить осуд сих каридостойних вчинків з малими виїмками до судів присяглих, які з огляду на повселюдне значінє нарушеня закона покликані як представники широких верств горожанства дати вислів поглядам і пересвідченям того широкого загалу і вносять до судовства так би сказати, суспільну совість.

З зовсїм иншого становища оцїнює поручені йому справи військовий суд, якого головною задачию є бережене справ оружної сили так званих мілїтарних (військових) інтересів. Відповідно до свого призначеня є військові суди так устроєні, що в нисших настоях (інстанціях) засїдають крім одного правничо образованого судії (авдитора), звичайні офіцири, котрі не мають знаня законно-правних постанов. В судах бригадних, яким придїлені до розсудженя лекші провини та які що до круга діланя відповідають більше-менше цивільним судам повітовим, засїдає трех судіїв, межи ними оден авдитор. В судах дивізійних, до яких належать тяжші нарушеня закона, що їх в устрою цивільних судів судять трибунали, засїдає 5 судіїв, з яких чотирех є офіцирами із стану жовнірського а один авдитор. В сенатах найвисшого військового суду переважають натомість заводові судії, бо на 7 членів сенату є 4 заводових судіїв.

Знаменним у військовім судовстві є се, що на веденє процесу має рішаючий вплив

„приналежний комендант“, від якого виходить приказ на переведенє слїдства, або його застановленє і без якого згоди не можна виконати засуду.

Коли оружна сила вирушить в поле, творять ся так звані суди полеві, (Feldgericht-и) які мають подібний склад як суди дивізийні та розсуджують каридостойні вчинки сповнені на області, для якої заведемо полевий суд, та крім того, всї вчинки проти військової сили держави без огляду на то, де вчинок сповнено.

В випадках оголошеня виїмкового стану та кромі того в деяких инших в законї означених случаях а саме коли когось придержано при сповненю каридостойного вчинку проти військової сили, розсуджують справу т. зв. *„наглї суди“* які можуть бути зложені тож в звичайнім осїдку військового суду, як і в „поли“. Процес перед наглим судом мусить бути переведений протягом 72 годин від часу, як підсудимий стане перед суд. Колиби розправа перетягнула ся поза той час і минув 72-годинний реченець, розправа мусить бути перервана, а справу переказуєть ся звичайному приналежному військовому судови. Проти засуду наглого суду нема нїякого правного середника, — тож засуд по затвердженю через приналежного команданта сейчас виконуєть ся.

В доповненю цїсарського розпорядку з 25. липня 1914 ч. 156 В. з. д. видано дня 4. падолиста 1914 в. з. д ч: 307 другий цїсарський розпорядок, яким особи підлягаючі карному судоводству цивільних судів піддано військовим судам, хоч ті суди в мирних не виконують над цивільними особами нїякого судоводства — коли ті особи допустили ся тяжких злочинів, як убийство, забитє, розбій і т. и. на тій области, де цивільний трибунал покликаний до судоводства наслїдком воєнних подій застановив свою дїяльність, — хотьби ті злочини не були переказані першим розпорядком військовим судам. В сих випадках веде карне судоводство військовий суд в заступстві цивільного трибуналу.

В звязи з обговореними висше цїсарськими розпорядками стоять розпорядки загалу мінїстерств з дня 25. липня 1914 ч: 163 В. з. д., з дня 31. липня 1914 ч: 189 В. з. д. і з дня 29. серпня 1914 ч: 228 В. з. д., з яких два перші застановляють дїяльність судів присяжних на час одного року в королївстві Дальмації зглядно в Галичинї і Буковинї та в окружних судах в Тїшинї і Новім Ічинї а послїдний розширяє тую застанову на всї королївства і краї заступлені в державній радї. Спиненє дїяльности судів присяжних треба признати рівнож дуже поважним обмеженєм горожанських прав, так як уладженє сих судів мало на метї, покликати саме в найтяжших випадках нарушеня закона на загал горожанства до участи в карнім судоводствї. Дїяльність судів присяжних спинено у нас по конець 1916 р.

Дуже поважні обмеженя горожанських праз заведено розпорядком загалу мінїстерств з дня 25. липня 1914 ч: 158 В. з. д., який запоряджує виїмки від обовязуючих законів а саме застановляє обовязуючу силу арт. 8, 9, 10, 12 і 13 основного закона про загальні права горожан з 21. грудня 1867 ч: 142 В. з. д.

Сим запорядженєм дїткнені права горожан в карнім процецї, право домашної свободи і право листової тайни з одного боку а право про стоваришеня і збори та право печатати з другого боку.

Наслїдком завішеня обовязуючої сили арт. 8 і 9 основного закона признано власти вселюдної безпеки (поліції і жандармерії) більшу свободу з приводу арештованя підозріяних о каридостойні чини; бо в випадках арештовань, які переводить власть вселюдної безпеки, означений законом 48 годинний реченець для поставленя арештованого перед суд, розширено на 8 днів; дальше органи поліційні та жандармерія мають право особи які видають ся їм підозрілими видалити з місця їх пробуваня, о скілько воно не є місцем їх приналежности, або такі особи в певнім місци придержати (інтернувати), та в кінци переводити домашні труси (ревізії) з приводу підозріня о деякі каридостойні чини, — без судейського приказу.

Застановленє обовязуючої сили арт. 10 спричинює се, що власти вселюдної безпеки чи її органи мають право отвирати письма та їх забирати (конфіскувати) також тодї, коли не заряджено домашної ревізії або арештованя і то без судейського приказу.

Застановленє обовязуючої сили арт. 12 основного закона має вагу тим, що для заснованя товариства або філії потрібне виразне позволенє політичної власти, коли в звичайних відносинах задумуючі заснувати товариство подають се лиш до відома власти, як вона протягом певного часу (4 тижні) не заборонить заснованя, може зголошене товариство розпочати дїяльність. Кромі того може власть єствуючі товариства розвязувати та заборонювати відбутя загальних зборів.

Дальшим наслїдком застановленя обовязуючої сили арт. 12 основного закона є розширенє права нагляду політичної власти над зборами. Зокрема не обовязує в часї завішеня основного закона постанова § 2 закона про збори, бо довірочні збори обмежені на запрошених не можуть зовсїм відбувати ся, а збори і походи по мисли §§ 4 і 5 згаданого закона можуть відбувати ся тілько за дозволом власти.

Важкі обмеженя настали наслїдком застановленя обовязуючої сили арт. 13 основного закона, — для печати. Над печатаними письмами заведено дуже строгу цензуру: політична власть має право заборонити видаваня часописи або її розповсюдженя та може завести обмеженя в промислї і торговлї артистичними творами. Дальшим наслїдком виїмкових мір є се, що власть може запорядити, щоби видавець складав так звані обовязкові примірники в реченцях від 3 години до 8 днів перед виходом часописи.

Рівночасно з оголошенєм завішеня обовязуючої сили покликаних висше артикулів основного закона заведено також строгі поліційні приписи що до пашпортів, що до посїданя і ношеня зброї, що до поведеня на вселюдних місцях що до громадного збираня ся людий та що до демонстрації і ношеня відзнак.

Сї виїмкові запорядженя є викликані виїмковим станом, тож їх обовязуюча сила тревати буде тілько так довго, поки буде тревати сей виїмковий стан, а маєм надію, що в сім роцї скінчать ся воєнні злидні та наше горожанство зможе знов користувати ся повною особистою і політичною свободою під пованованєм привернених до сили конституційних законів.

Др. Антін Горбачевський.

Світова війна.

На російськім фронтї.

Велика новорічна битва в східній Галичинї і на бесарабській границї на фронтї довгім на 130 кільометрів, котра розпочала ся в навечерє латинського Різдва себто 24. грудня 1915, скінчила ся 15. сїчня 1916 великою програмою Москалїв. Ся велика битва, в котрій брали участь і наші українські січові стрільці, тревала майже без перерви повних 24 днїв і належить до найбільше кровавих в теперішній війнї з Росією. Москалї не жалували людий, гнали їх наче худобу на заріз по кільканайцять рядів нараз на наші становища, яких однак не були в силї заняти. Особливо кровавою була битва на буковинсько-бесарабській граници коло Топорівцїв і Раранча недалеко на північний схід від Чернівців, де перед становищами наших військ остали тисячі московських трупів. Страти Москалїв в сїй новорічній битві були незвичайно великі, Москалї стратили в тій битві що найменше 70 тисячів в убитих і ранених і около 6 тисячів в бранцях воєнних. Сї втрати примусили Москалїв до здержаня напору на наш галицько-буковинський фронт, але, як доносять послїдні вісти, стягають вони нові резерви і ладять ся до нового бою, котрий — маємо в Бозї надію — скінчить ся для них так, як скінчила ся теперішна битва. На волинськім фронтї, головно в околици Чорторийска, місцеві бої; дальше на північ аж по Ригу звичайна позиційна війна.

На італїйськім фронтї.

На італїйськім фронтї ідуть дальше на цїлій лїнії безнастанні змаганя нашої артилєрії з італїйською, підпомагані час від часу з обох сторін приступами (штурмами) піхотних відділів. Загальна наша оборонна лїнія остала та сама, тілько коло Ославії хвилево опорожнено деякі наші становища. В битвах коло Ославії визначив ся український полк піхотний ч. 80. (золочівський), котрий рекрутуєть ся з повітів: Золочів, Зборів, Броди, Перемишляни, Камінка Струмилова і Радехів, про що згадує навіть звіт нашого генерального штабу з 16 сїчня.

Капітуляція Чорногори.

Найважнїйшою воєнною подією з послїдного тижня було то, що чорногорський король Микита (тесть італїйського короля Еммануїла, сербського короля Петра і російського вожда великого князя Миколи Миколаєвича) дня 13. сїчня 1916 звернув ся до нашого команданта з просьбою о завішенє оружа, бо бачив, що коли наші війска заняли незвичайно укріплену гору Ловчен, де здобули 200 гармат, столицю Чорногори Цетиню, то до кількох днїв займуть цїлу Чорногору. Дня 13. сїчня явили ся перед нашою передною сторожею два чорногорські мінїстри і один майор артилєрії, щоби звернути ся до нашого правительства з просьбою о мирові переговори. Їм відповіли, що їх просьба тілько тодї може бути сповнена, коли Чорногора згодить ся на безумовне зложенє оружя. Вони остали в Цетиню, а нашому правительству передано предложенє чорногорського правительства. Австро-угорське правительство повідомило висланців, що згодить ся на мирові переговори тілько тодї, коли чорногорське правительство згодить ся на повне зложенє оружя. На се надійшла відповідь, що чорногорське правительство приймає без застережень наші услівя.

Під зложенєм оружя розуміє ся відданє всякого оружя, яке служить до новочасного веденя війни. Відібранє оружя наступить так, що в найважнїйших місцевостях зберуть ся великі відділи військ і Чорногорці на призначенім місци зложать оруже. Крім того буде переведена відповідна контроля. Відділи наших військ, призначені до відібраня оружя, будуть широким фронтом переходити край, — так, як перешукуєть ся лїс, — і переводити контролю в кождій чорногорській хатї унеможливляючи творенє банд. Кожде переступленє заряджень нашої команди буде строгб каране. До зложеня оружя належить також відданє всїх комунїкаційних засобів, між ними й зелїзниць, які перейдуть під нашу управу.

Доведенє Чорногори до капітуляції (здачі) вважають по упадку Ловчена другою великою побідою над Італією. З військового становища має велике значінє та обставина, що через капітуляцію Чорногори увільнить ся поважна скількість нашої оружної сили. Від суші окружена Чорногора військами центральних держав і тілько від моря буде потрібна побережна сторожа. Хоч Чорногора не приступила до льондонської умови з вересня 1914 р. в якій Франція, Англія і Росія обовязали ся не заключувати мира на свою руку то її капітуляція означає вилім у ворожім таборі.

Чорногорський король Микита, котрий тепер укриваєть ся десь в албанських горах, звернув ся листовно до цїсаря Франц Йосифа I, з просьбою о мир. При тій нагоді згадаємо, що короля Микиту — котрий брав гроші від Росії і від Австрії та від Італії — на кілька лїт перед війною наш цїсар іменував властителем українського 55 (бережанського) полку піхоти, котрий рекрутуєть ся з повітів Бережани, Рогатин, Бібрка і Підгайцї.

Під Солунем.

Збиранє і уставлюванє союзних військ в Македонії, котрих задачею буде здобутє грецької твердинї і пристани Солуня, котру заняли і укріпили Французи і Англїйцї, вже розпочало ся. Часописи доносять про таке розміщенє союзних армій: На заході стоять нїмецькі й австро-угорські війска з головною кватирою в Монастири, Болгари стоять на

лінії Гевгелі-Дойран, а Турки на лінії Ксанті Гемільдсгіна. Що коло Солуня зачнуть в найблизших днях грати гармати, се майже певне, коли зважить ся, що Французи і Англійці заняли атенську пристань Фалєрон, а тим самим мають в руках столицю Греції Атени і грецького короля Константина та силою будуть перти Грецію до війни проти нас, хоч Греція війни з осередними державами собі не бажає. В кождім случаю занятє Фалєрону розвязало руки і союзним арміям і вони хочби в обороні Греції вступлять на її область.

Під Дарданелями

і в послідні тижни не було нічого замітного. Проби здобуття дарданельського проливу змінили ся по стороні Французів і Англійців майже на звичайну бльокаду, себто оружне стережене морських берегів і проливів.

На кавказкім фронті турецькі війска ставили геройський опір супроти наступів Москалів, котрі великими силами атакували турецькі становиска між ріками Арас і Ід; мимо сильного напору вдало ся Туркам вдержати полученє між крилами і осередком їх армій.

На фронті Іраку

в Мезепотамії послідний тиждень проминув без важнійших подій. Турецька артилєрія знищила один англійський монітор. Доходять вісти, що деякі перські племена зі сусідної Перзії стають оружно по стороні Турків, що значно утруднилоби становище Англійців на тім фронті.

На заході

на французсько-бельгійській граници звичайна позиційна війна з артилєрійським огнем і борбами літаків.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького генерального штабу за час від 12. до 18. січня включно.

Комунікат австро-угорського штабу.

Війна з Росією.

(12|1). Боєвище на бесарабській граници було також учера знов місцем завзятих боїв. По полудни почав ворог засипати наші становища артилєрійським огнем. Через три години розпочав він перший піхотний наступ. Пять разів раз по раз, о 10. годині вечером шестий раз пробували його глибоко уложені атакуючі кольонни вдерти ся в наші лінії, одначе все даром. Підперті знаменитим діланєм артилєрії, хоробрі оборонці відперли всі наступи. Відворот ворога перемінив ся місцями в неправильну утечу, його втрати великі; перед відтинком одного баталіону було 800 убитих Москалів. Північно-моравський полк піхоти ч. 93 і полки гонведів ч. 30 і 37 визначили ся особливо.

Зрештою на північно-східнім фронті місцями перепалки.

(13|1). В східній Галичині і на бесарабськім фронті місцями артилєрійські бої. Зрештою ніяких особливих подій.

В урядовім московськім справозданю стало в остатних часах звичаєм давати як найбільше простору вільним думкам воєнних подій. Всупереч всім московським донесеням треба виразно піднести, що наші становища на схід від Стрипи і на бесарабській границі з виїмком одного тільки баталіонового відтинку, який пересунули ми на 200 кроків назад, тягнуть ся туди, куди тягнули ся, заки розпочала ся Різдвяна московська офензива, до якої приступлено з великим мілітарним і журналістичним шумом і яку доси відперто до краю з важкими втратами для наших противників. Крім того події на полудневім сході доказують, що даремні наступи над Дністром і над Прутом нічого не могли вчинити для облекшеня положеня Чорногорців. Отже всі противні відомости з Петербурга фальшиві.

(14|1). Від вчера рано ворог пробує знов проломити наш бесарабський фронт коло Топорівців і на схід від Раранча. Він зарядив пять наступів, з яких послідний припав на нинїшні ранні години. Одначе за кождим разом мусів відступити серед найтяжших втрат. Визначну участь у відпертю Москалів мав знов знаменито ведений переважаючий огонь нашої артилєрії.

Від початку битви в східній Галичині й на бесарабськім фронті взято в армії Пфлянцера-Бальтіна і в австро-угорській части ген. гр. Ботмера над 5.100 полонених, між тим 30 официрів і хорунжих.

Коло Карпилівки на Волини наші відділи розбили кілька патруль.

(15|1). Новорічна битва в східній Галичині і на бесарабськім фронті йде далі. Околиця Топорівців і на схід від Раранча була знов місцем завзятих боїв, завзятійших від усіх попередних, ведених на сих місцях. Чотири рази, декуди навіть шість разів виводив тугий противник свої атакуючі кольонни, глибокі на 12—14 членів, проти становищ, за які велась горяча боротьба. Та все, нерідко в рукопашнім бою на багнети викидали його. Міру втрат ворога дає обставина, що в відтинку одної австро-угорської бриґади начислено над 1.000 московських трупів. Полонено двох московських офіцирів і 240 жовнірів. Хоробрі оборонці вдержали свої становища. Москалі не здобули ніде ані пяди землі.

Над Стрипою і на Волини ніяких особливих подій.

Над Корміном віденська краєва оборона відперла переважаючий наступ ворога.

Австрійська стежа (патруля) на італійськім фронті підкрадає ся під італійські становища.

(16|1). Нове важке пораженє, яке понесли Москалі на свій Новий Рік на бесарабськім фронті, спричинило вчера знов боєву павзу, перервану тільки іноді гарматним огнем змінної сили. На полудне від Карпилівки на Волини наш відділ заатакував московське передне становище і прогнав його залогу. Зрештою ніяких особливих подій.

(17|1). Московські армії на бесарабськім і східно галицькім фронті понехали також вчера повторити свої наступи, так, що взагалі панує супокій. Тільки в околици на схід від Раранча наші відділи серед завзятої боротьби прогнали ворога з одного наперед висуненого становища, засипали рови й поклали дротяні перешкоди.

В области армії архикнязя Йосифа Фердинанда відперто три московські випади проти нашої лінії полевої сторожі.

(18|1). З огляду на те, що і вчерашний день не приніс ніяких особливих подій, **можна новорічну битву в східній Галичині і на бесарабськім фронті** про яку зі зрозумілих військових причин денні звідомленя не могли принести близших даних, **уважати скінченою.** Наше оружє на всїх точках 130 кільометрового боєвища віднесло побіду. Наша висша над всякі похвали піхота, носителька всїх рішаючих битв підпомагала з великим зрозуміне́м і зручностю артилєрію, задержала всі становища проти сил, які місцями кількакратно переважали. Велика новорічна битва на австрійськім північнім сході почала ся 24. грудня минулого року і тягнула ся, з перервами в окремих днях, до 15 січня, отже разом 24 дни. Численні полки стояли в тім 17 днів у завзятім бою. Московські військові прикази, вислови полонених і цілий ряд урядових заяв з Петрограда потверджують, що московська військова управа офензивою свого полудневого війска хотіла осягнути великі військові і політичні цїли. Тим намірам відповідають також людські маси, які ворог виставив проти нашого фронту. **Він пожертвував без ніякого успіху сїмдесять тисячів людий і убитих і ранених і оставив у наших руках коло шість тисячів полонених.** По складі війск мають усї народи монархії участь у побіді в новорічній битві. Ворог стягає знов скріпленя до східної Галичини. Зрештою на північнім сході ніяких особливих подій.

Війна з Італією.

(12|1). Положенє незмінене. В відтинках Ріва, Фліч і Тольмайн, як також перед ґорицьким примістком діяльність артилєрії була місцями знов живійша. Перед полудневою частю примістка Тольмайн відперто ворожу пробу наступу. В Горициї наші летуни обложили італійський табор бомбами.

(13|1). В Юдикаріях італійська артилєрія острілювала місцевости Крото і Пор. На Ронконо ворожі літаки кинули бомби, не виряджуючи одначе шкоди. Наго (на схід від Ріви) стояло так само під ворожим огнем. Наша артилєрія підпалила острілюванєм італійський табор бараків на полудне від Понтафель. На побережнім фронті йшли з обох сторін артилєрійські бої в відтинку Тольмайн і Добердо.

(14|1). На полудневo-західнім фронті не стало ся нічого важного. Окремі точки коло Мальборгету і Райбля стояли під ворожим огнем. Діяльність італійських літаків розтягала ся також на околицю Трієсту. Одна бомба, кинена на Пірано, не спричинила ніякої шкоди.

(15|1). Ворожий артилєрійський огонь проти околиць Мальборгета і Райбля йшов також учера, звертаючи ся головно проти тих місцевостий. В околици Горицького примістка відібрали наші Італійцям одно становище коло Ославії, від останньої битви знаменито збудоване. Ворожий літак перелетів понад наші війска, відтак перелетів понад Любляну і кидав бомби. Нікого не зранено і не зроблено ніякої шкоди.

(16|1). На побережнім фронті збільшив ся огонь артилєрії проти Монте Сан Мікелє, примістків Горицького і Тольмайн, Мрзлі-Верха, одначе до акції ворожої піхоти не прийшло. Донокане полками піхоти ч. 52 і 80 здобутє позиції коло церкви коло Ославії, про яке донесено вчера, принесло нам 933 полонених, між ними 31 офіцирів, 3 машинові карабіни і 3 метавки мін. Також в околиці примістка Тольмайн взяли наші один ворожий рів. На тирольськім фронті в відтинках Шлюдербах і Ляфравн-Фільґерайт артилєрійські бої стали живійші.

(Полк піхоти ч. 80 золочівський полк, в якім служать майже виключно самі Українці. *Редакція*).

Стоячи вірно на сторожі в своїх рідних горах на загроженій границі своєї вітчини, обходять нині з оружем в руці тирольські цісарські стрільці столітє свого істнованя. З вдячністю згадує оружна сила на півночи й полудни славні діла сеї хороброї формації, в якої рядах витає дух героїв з 1809 р. і яка в великих боях теперішности знов здобула собі невянучі лаври.

(17|1). Гарматні бої в окремих місцях побережного і тирольського фронту йдуть далі. Становище коло Ославії з огляду на те що там зосередив ся ворожий артилєрійський огонь, знов опорожнено. В Горициї наші літаки примусили більше італійських прикріпле-

них бальонів спусти ся в низ і обкинули ворожі табори бомбами.

(18|1). Положенє не змінене. На фронті Дольомітів, на примістку Тольмайн і в Ґориції йшли місцями живійші артилєрійські бої. Менші ворожі підприємства перед названим примістком і один наступ на наші становища на північнім стоці Монте Сан Мікелє відперто.

Події на мори.

(12|1). Дня 11. с. м. відділ гідроплянів з руйнучим успіхом обложив бомбами в Рімінї фабрику муніції й сірки, дворець і оборонну батерію. Мимо сильного огню оборонних гармат усї гідроплянн вернули неушкоджені.

(18|1). Дня 17. с. м. ескадра гідроплянів виконала сильний атак на Анкону, де влучено важкими бомбами дворець, електричний заклад і касарню і спричинено пожар. Дуже сильний огонь з оборонних гармат не мав ніякого успіху. Всї літаки вернули неушкоджені.

На полудневім сході.

(12|1). Наша офензива проти Чорногорців поступає успішно наперед. Один відділ здобув в бою горби на захід і північний захід від Будуї, инший на 1560 метрів високий Бабяк на полудневий захід від Цетиня. Війска, які посувають ся через Ловчен, виперли ворога через Нєгуші. Також на схід горби від Ораховату по тім боцї границї є в наших руках. Сили, вислані проти Ґрагова, по 70 годинних боях опанували скали на полудневий схід і північний захід від тої місцевости. Число гармат, здобутих після вчерашного донесеня на чорногорській західній границі, підвисшило ся на 42. В північно-східнім куті Чорногори здобуто також гори на полудне від Беране. Австро-угорські відділи разом з Альбанцями прогнали останки сербських відділів з Дуґаіна на захід від Іпека.

(13|1). Австро угорські відділи над Адрією прогнали Чорногорців з Дудни і взяли Майні-Верк на північ від сього міста. Сили, які оперують в области Ловчена, стояли вчера вечером р бою 6 км. від Цетинья. Також бої коло Ґрагова йшли для нас успішно. Наші відділи дістали ся в кітловину. В граничній области на полудне від Автовацу напали ми ворога на його гірських становищах і викинули його. На північнім сході Чорногори положенє незмінене.

(14|1). Чорногорці з пожертвованєм своєї столиці розпочали на всїх точках свого полудневого і західного фронту відворот. Наші відділи в погони вийшли поза лінію Будуа-Цетинє Ґрагово і вступають також на схід ві, Білєци і коло Автоваца на чорногорську область. Коло Ґрагова дістали ся в наші руки 3 гармати з обслугою, 500 карабінів, один машиновий карабін, богато муніції та инший воєнний матеріял. Коло Берана і на захід від Іпека нічого нового.

(15|1). В погони за побитим ворогом наші війска своїм полудневим крилом обсадили вчера Спіццу. **В Цетиньо здобуто 154 гармат ріжного калїбру, десять тисячів карабінів і богато муніції та воєнного матеріялу. Число гармат, здобутих у боях коло Ловчена, зросло на 45.** Число полонених учера виносить 300. На полудне від Берана, де ворог ставить ще тугий опір, наші батальони здобули шанець на висоті Ґрадіни.

(16|1). На північ від Ґрагова йдуть бої серед погони. Наше війско полонило в сїй околиці 250 Чорногорців і дістало в свої руки один повний магазин муніції. Число полонених в послїдних днях коло Берана перевисшає 500.

(17|1). Король Чорногори і чорногорське правительство звернули ся 13 січня з просьбою о спинене ворожих кроків і на'язане мирових переговорів. Ми відповіли, що сю просьбу можне сповнити тільки по безумовнім зложенью оружя чорногорським війском. Чорногорське правительство те наше домаганє безумовно зложеня оружя вчера приняло.

(18|1). Переговори, які мають управильнити зложенє оружя чорногорського війска, розпочали ся вчера по пол. **Наші війска** які тимчасом обсадили Вірпазар і Рєку, **застановили ворожу діяльність.**

Звіти німецького ґенерального штабу.

На сході.

(12|1). Під Тененфельдом, на північний захід від Ілукшти зломив ся ворожий наступ. Ворог потерпів величезні втрати. На північ Костюхнівки ми відперли ворога зперед наших становищ і відкинули його на його головні становища.

(13|1). Побідні бої німецьких патруль і вивідних відділів на ріжних точках фронту. Під Новосілками між Ольшанкою і Березиною виперли ми Москалів з висунених напеределених стрілецьких ровів.

(14|1). Не було ніяких важних подій.

(15|1). В области ґрупи війск Лінзінгена в околици Черлищ (?) на полудне від луку, який творить ріка Стир, московський атак скінчив ся нічим перед фронтом австро-угорських війск.

(16|1). Положенє загалом незмінене.

(17|1). Сніговиця унеможливила боротьбу на більшій части фронту. Тільки в деяких точках ішли бої між патрулями.

(18|1). Під Дуенгофен (на полудневий схід від Риги) і на полудне від Відз удало ся Москалям під охороною темряви і сніговиці напасти на висунені наперед дрібні німецькі становища і розсипати їх.

На полудневім сході

(12|1). Нічого нового.

(13|1). Положенє незмінене.

(14|1). Не було ніяких важних подій.

(15|1). Не стало ся нічого нового.

(16|1). Положенє загалом незмінене.

(17|1). Нічого нового.

(18|1). Нічого нового.

На заході.

(12|1). На півн. схід від Лє Месній у Шампанії Французи наступили на наші становища на просторі яких 1000 м. Наступ розбив ся. Під нашим огнем ворог подав ся назад у свої рови. Поновленому наступови перешкодила наша артилєрія огнем.

Серед валів на полудне від Лїль вилетїв вчера у повітрє муніційний склад, поміщений в казаматах. Наслїдком того потерпіли значно сусїдні вулиці. Ратункові роботи до вчера вечером добули 70 убитих і 40 тяжко ранених мешканців. На думку місцевої людности причиною нещастя був атентат з боку Англійців.

Усунені на якийсь час із сусїдства двірця в Суассон стяги Червоного Хреста вчера Французи на ново вивісили, коли ми розпочали острілювати зелізничі уладженя.

(13|1). На північний схід від Арментіє відперли ми наступ сильнійшого англійського відділу. Нині досвіта поновили Французи свій наступ в Шампанії на північний схід від Лємніль, але їх швидко відперто. Так само скінчила ся нічим проба наступу на часть ровів, які ми взяли 9. с. м. під ліском Мезон де Шампань.

Підпоручники Бельке і Іммельман зістрілили на північний схід від Туркоен і під Баком по одному англійському літакови. Цїсар надав сим неустрашимим офіцирам в признаню їх незвичайної діяльности ордери „pour lemerite“. Третїй англійський літак примушено осісти по воздушній боротьбі під Рубе, четвертий стрілами нашої артилєрії під Лїні (на полудневий захід від Лїль). З 8 англійських летунів 6 згинуло, 2 ранені.

(14|1). З приводу бурі й дощу воєнна акція обмежили ся на відокремлені бої артилєрії, гранатами і мінами.

(15|1). На сїм фронті не стало ся нічого важного. На північний схід від Альбер поручник Бельке зістрілив ворожий літак. Лїтак упав в области англійської лінії і наша артилєрія знищила його стрілами.

(16|1). Ворожий монітор стріляв без успіху в околици Вестенде. Англійці стріляли до нутра міста Лїль; доси ствержено тільки малу матеріяльну шкоду наслїдком пожару. На фронті місцями живі огневі бої і висаджуванє мін.

(17|1). Не було ніяких сущних подій. В Лєн наслїдком огня ворожої артилєрії погибло або віднесло рани 16 мешканців.

(18|1). Огонь на цїлім фронті з приводу гарної погоди збільшив ся. Місто Лєн було сильно острілюване. Два англійські літаки поконано в воздушній битві під Пасшенделє і Дадізеле (в Фляндрії). З чотирох летунів три згинуло. Під Медевіш один з наших летунів зістрілив французський літак. Керманич і обсерватор полонені.

Зі світа.

Росія.

Москалї, котрі переїздять через Швецію в дорозї до Франції або Англії, представляють відносини в Росії в понурім світлї. Від морозу замерзає на вулицях по великих містах богато бідаків, прим. в Петроградї й Москві на Різдво. По містах панує безробітє. Робітники починають нарікати на Англійців за проволіканє війни, якої в Росії мають уже досить. Власти боять ся робітничих розрухів і виступають з острими карами проти робітничих провідників. Цензуру заострено. На газети понакладано кари за домаганє скликаня думи. Реакція взяла верх. Богато осіб арештовано з політичних причин. Що до скликаня думи, то ще нема певного рішеня, кажуть тільки, що думу мають скликати на 4 лютого с. р.

Греція.

Очи цїлого світа є звернені тепер на невелику балканську державу — на Грецію. Знаємо, що почвірне порозуміє (Франція, Англія, Росія і Італія) старали ся від початку війни пхнути Греків до війни проти осередних держав (Австро-Угорщина і Німеччина) в сей спосіб, що часть Греків мала піти на поміч Сербам, а часть на поміч Англійцям і Французам під Дарданелями. Всї ті заходи остали без успіху, бо тому противив ся грецький король Константин, котрий за жінку має сестру німецкого цїсаря Вільгельма II. За королем була більшість правительства і грецького парляменту, але за вмішанем Греції до війни по стороні почвірного порозуміня виступив дуже рішучо бувший грецький президент міністрів Венізельос при помочи значного числа своїх сторонників. Коли не помогла агітація Венізельоса і недавні вибори до грецького парляменту дали більшість теперішному грецькому правительству, стали Англія і Франція грозити Греції блькадою (замкненєм) її морських берегів і здержанєм торговельного руху, головно здержанєм довозу угля, котрого в Греції нема, а котрий приходить там з Англії.

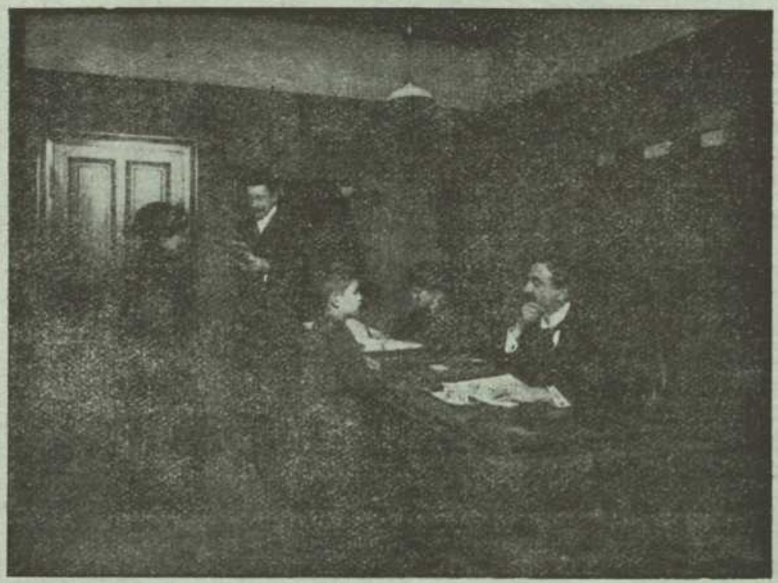
Та і се не помогло. Греція мимо занятя Солуня французько-англійськими війсками остала неутральна. Тоді французькі і англійські кораблї заняли Фалєрон, пристань коло самої столиці Греції, Атен, висадили там свої війска, котрі кождої хвилї є готові заняти грецьку столицю. Політичні круги уважають обсадженє Фалєрона за знак, що почвірне порозумінє хоче всїми способами довести до державного замаху в Греції і усунути з престола теперішну родину та проголосити Грецію републикою. Грецька република з Венізельосом як президентом була би податливим знарядом в руках почвірного порозуміня. Одначе думають, що сей англійсько-французький плян не повинен бн вдати ся, бо армія є переважно вірна конституції і монархови, а ґенеральний штаб мав також заявити ся за королем Константином. Почвірне порозуміне не спинить ся перед арештованєм послів ворожої ґрупи держав і перед иншими насильствами, щоби примусити Грецію перейти на свою сторону. Венізельос має помогти

Посол Володимир Сінґалевич, референт комітету „Кріщен Гералд“ для Галичини.

Посол Ілїя Семака, референт комітету „Кріщен Гералд“ для Буковини.

В бюрі комітету „Кріщен Гералд“ у Відни.

почвірному порозуміню викликати розлім в самім грецькім народі. Одначе всї ті зусиля не повинні осягнути цїли, бо настрій грецької армії, в першій мірі ґенерального штабу звертаєть ся проти почвірного порозуміня — В кождім случаю в найблизшім часї відбудуть ся в Греції дуже важні події, рішаючі для війни на Балканї. Сумнїваємо ся однак, щоби Греція пішла війною проти осередних держав і Болгарії та Туреччини, бачучи перед собою примір Бельгії, Сербії і Чорногори. Рішаючим є також і становище Румунії, де величезна більшість народу заявляєть ся тепер за осередними державами, за чим є і румунське правительство, котре зі свого боку дало недавно дозвіл на вивіз з Румунії до Австро Угорщини і Німеччини пятьдесять тисячів вагонів збіжа.

Сербія.

Цїла Сербія знаходить ся тепер в наших руках, де починаєть ся вже свідома цїли организаційна праця наших військових властий. В давній столици Сербії — в Білгороді виходить три рази тйжнево часопись в німецькій мові під назвою „Білгородські Відомости“. До міста вернуло вже 30.000 мешканців, велике число дуже заможних і поважних білгородських горожан і бувші міністри і посли скупштини. Населенє Білгороду зростає постійно. Запроваджено збірне місце зголошень, яке провадить перегляд всіх мешканців, рівночасно візвано властителїв склепів, щоб почали працювати в своїх занятях. Вправдї заосмотренє міста в живність ще дуже тяжке, однак робить ся все можливе, щоб улекшити мешканцям істнованє. Військові власти звертають свою найбільшу увагу на санїтарні відносини. Крім удержаня публичного порядку слїдить полїція за забраними і закопаними дорогоцїнностями. Так упорядковано знов розібрану богату бібліотеку унїверситетську і бібліотеку німецького семинаря. Вислїджено також сховані тайні акти правительства і ґенерального штабу. Ґенерал-губернатор ґраф Саліс-Зеєвіс приняв дня 30. грудня 1915 відпоручників сербського духовенства і міської ради, які зложили йому подяку населеня за зичливе і справедливе поведенє австрійских властий і війск супроти них.

Сербський король Петро пробуває тепер в Італїї, куди переїхало і сербське правительство, котре в найблизшім часї має осісти у Франції в місті Е (Aix); рештки сербської армії перевезено з Альбанії на грецький остров Корфу на Андрійськім мори, який заняли англійсько-французькі війска. Доси прибув туди наслїдник сербського престола князь Олександер, 2.500 офіцирів, 15.000 жовнїрів, 200 машинових карабінів і 80 гармат.

Тепер трех королїв в Европі є лишенї свого престола — а се бельгійський король Альбрехт (він пробуває у Франції, бо Бельґію заняли Німцї), сербський король Петро і чорногорський король Микита.

Китай.

В Китаю, (Хіни — на сході Азії) проголошено президента китайської републики Юаншікая цїсарем; його коронація на китайського цїсаря відбуде ся 9. марта с. р. Австро-Угорщина і Німеччина згодились на се. Китай є найбільшою державою на світі, бо числить понад чотириста мілїонів населеня — отже десять разів тільки що Франція або Анґлія. Доси китайська держава не була по европейськи уряджена і не мала війска, яке рекрутовало би ся з примусового побору, як се є нас.

Тепер Юаншікай має запровадити загальний примус військової служби, через що може сотворити найбільшу на світі армію, котра загрожувалаби цїлому світови, в першій мірі Японови і Росії (російська Сибір межує з Китаєм), а опісля і недалеким азійським посїлостям Анґлїї і Франції. Китайці є народом розумним, по свому просвіченим і незвичайно ощадним та невибагливим, що дає перевагу китайському робітникови над европейським.

Запомоговий комітет „Кріщен Гералд“ у Відни.

Московський наїзд, котрий в серпни і в вересни 1914 р. залляв цїлу східну Галичину і Карпати аж поза Новий Санч — та Буковину, знищив дуже богато господарств, а навіть цїлі села, особливо там, де були більші битви або підчас московського походу в перед, або підчас їх відвороту в лїтї минувшого року.

З всїх австрійських народів найбільше потерпіли ми, Українцї. Зникли з лиця землї великі села (пр. в Перемищинї), зрабовано худобу і знаряди та поживу і наш нарід в многих околицях опинив ся серед нечуваної нужди. Богато наших людий опинило ся як збіґцї на чужинї, головно в бараках в Вольфсберґу в Каринтії і в Ґмінді в Низшій Австрії і натерпіли ся чимало, вижидаючи хвилї повороту до вітчини.

В цїли злагодженя нужди жертв війни розпочали американські Українцї в Сполучених Державах під проводом своєї Начальної Української Ради збирати складки для поратованя наших людий в Австрії, що потерпіли в наслїдок війни. Сї складки досягли поважнїйшої квоти, яку переслано до Відня на руки віцепрезидента парляменту Юліяна Романчука, що причинило ся значно до злагодженя нужди і то в часї, коли австрійське правительство ще не управильнило своєї помочи для збіґців. Кромі сего американські Українцї віднесли ся до протестантського товариства „Кріщен Гералд“ в Новім Йорку („Christian Herald New York“), котре утворило свої комітети у всїх воюючих европейських державах для несеня помочи жертвам війни, — з просьбою, щоби такий комітет утворено і у Відни для помочи жертвам війни з Галичини і Буковини.

На сю просьбу наших братів з Амеруки згодило ся товариство „Кріщен Гералд“ і звернуло ся в тій справі до віцепрезидента Романчука, щоби під його проводом утворити у Відни згаданий комітет для несеня помочи жертвам війни з Галичини і Буковини.

Такий комітет справдї основано у Відни в маю 1915 р. під проводом Юліяна Романчука і він сейчас розпочав дїяльність, несучи поміч сиротам і вдовам по поляглих на війнї жовнїрах з Галичини і Буковини. Гроші на сю цїль одержав віденський комітет від товариства „Кріщен Гералд“ з Нового Йорку, котре заняло ся збіркою ґроша на сю цїль о цїлих Сполучених Державах. Головними референтами в віденськім комітетї „Кріщен Гералд“ стали українські парляментарні посли, а іменно Володимир Сінґалевич для Галичини і Ілїя Семака для Буковини; в руках сих послів спочила майже цїла запомогова акція. Доси роздав сей комітет поважнїйшу квоту як одноразові запомоги вдовам і сиротам по наших жовнїрах і не одній вдовици та сиротї став в пригоді.

НОВИНКИ.

Наших прихильників просимо дальше з'єднувати передплатників і читачів для „СВОБОДИ“, одинокої нинї в Галичинї української народної ґазети. Народним патріотичним обовязком кождого Українця і кождої Українки є ширити „СВОБОДУ“, між нашим народом.

В справі освободженя митрополита ґрафа Андрія Шептицького. Справа освободженя митрополита Шептицького доси ще не порішена. З Росії доносять, що декотрі члени славянської орґанїзації у Петроградї поробили кроки в справі заміни митрополита Шептицького за кореспондента „Нового Времени“ Янчевецького засудженого віденським військовим судом на кару смерти разом з шістьома провідниками галицьких москвофілів.

Про наших засланців в Росії. О. Василь Жолдак бувший капелян митрополита Шептицького а тепер греко-католицький парох із Сімпсон в Пенсилвенії в Сполучених Державах помістив в американській Свободї ч. 144 з 7 грудня 1915 лист від д-ра Іляріона Свєнціцького, звісного українського ученого, доцента львівського унїверситету і бувшого управителя Українського Національного Музею у Львові, основаного митрополитом ґрафом Андрієм Шептицьким. Д-р Свєнціцький — як ми вже давнїйше доносили — є тепер в Києві як один з українських „закладників“ зі Львова, яких Москалї забрали перед утечю і вивезли до Росії. Деякі з них—як видно з отсего листа — живуть далеко на Сибіри

в єнісейській губернії. Лист сей звучить: Дня 23 (10 старого стиля) жовтня 1915. Київ, Столыпинская ул. 36|11. Дорогий Брате і Друже Василю! Як довго останемо в Київі, не знаю. Всетаки надіюсь, що Твоє письмо (відповідь на моє попереднє письмо з 17|IX) застане нас ще на місци. З отсим письмом подаю Тобі деякі відомости про наших земляків, які Ти зволь передати, щоби хоч дечим потішити рідних наших засланців. І так д-р Микола Шухевич живе в єнісейській губернії, волость Богучани, деревня Климно. Він заосмотрений у все потрібне на сю зиму, а слідуючу надієть ся провести дома. Д-р Володимир Охримович живе вісім верств від него, єнісейська губернія, Богучани, деревня Гольтявино. Микола Заячківський, знова 8 верств дальше, деревня Чадовец. — Про сьвящеників, д-ра Горникевича, д-ра Соболя, д-ра Боцяна і брата Йосифа є відомість, що живуть в Красноярску. Инші, як паиі Малицька, студент Неділка, Стеців, Івашко, Балицький — розкинені по ріжних селах єнісейської губернії. Вони у великій біді, тому ми зібрали були для них від Львовян 200 рублів і післали через д-ра Охримовича. Як би можна було дістати для них дещо, було-б дуже добре, бо голод і холод у далекій чужині — найлютійші вороги чоловіка. Можна би се вчинити найлекше через яку гідну довіря особу. Ти, Друже, не гнівай ся на мене за отсї ріжні порученя. Вони чужі тай наші, а Ти в мене один у всім світі, з котрим можу про се говорити з надією на успіх та акуратне виконане потрібного. Дуже жалую, що в попереднім письмі думав я тільки про себе, а про инших забув, коли відмовив ся від Твоїх гроший. Вони нині дуже пригодились би нуждарям. Гляджу на сю війну і виджу одну велику нужду тисячів і тисячів людий, що напроти всякого розуму і власної волі страждають не хвилю, а рік вже — без кутка, пристановиша і якого такого спокою. Защо? За те, що мирно трудились кождий у своїм занятю як чесні горожани рідної країни. Се й болить тяжким болем. Одиноке жерело спокою і душевної рівноваги находжу в читаню, особливо про історію штуки і психольогію артистичної творчости. Як верну ся здоров домів і застану мій науковий матеріял в цілости, то нових інтересних праць дав би кілька. Працювати дуже хочеть ся. В сю хвилю просить мене п. Микола Козловський сістри о. Володимира Карачевського в Чернятині, повіт Городенка, що його син Сидір находить ся в полоні. Всего найлучшого Тобі, обнимаю Тебе і цілую — Твій *Іляріон.*

Вписи до української гімназії в Рогатині. Щоби знати число учеників, котрі хотять ходити до української гімназії в Рогатині, а з тим і примінити ся до відповідного льокалю та евентуально подбати про станції, дирекція взиває зголосити ся рекомендованою карткою (подаючи клясу, до котрої ученик вписуєть ся) в непереступним реченци до дня 31. січня 1916. Для дітий, котрі хотіли б по феріях вписати ся до І. кляси гімназіяльної, скінчивши III. кл. народну, отвираєть са приготовний курс, на який також належить зголосити ся карткою до дирекції. — Дирекція.

Засуджене посла за державну зраду. Хорватського посла д-ра Будісляєвича засуджено за зраду стану на 8 місяців вязниці. Д-р Будісляєвич вів агітацію на користь Сербії, подібно як се робили у нас москвофільські посли в користь Росії.

Вносїть зголошеня о виплату премій на озимі засіви! З ріжних околиць краю довідуємо ся, що господарі, яким належить ся премія 25 К від гектара за озимі засіви, доси сих премій не підняли, або по них у своїх старосте не зголосили ся. Звертаємо на се увагу всіх інтересованих та взиваємо їх, щоби конче допоминали ся виплати сеї премії, без огляду на се, що формальний реченець минув. В тій ціли мають інтересовані виповнити квестіонар галицького воєнного закладу кредитового. По сей квестіонар належить звертати ся до місцевого староства. Уряд громадський повинен постарати ся о сї друки для цілої громади і по виповненю інтересованими предложити староству. Сього мають підняти ся рівнож філії і кружки товариства та вкінци самі поодинокі інтересовані господарі. На случай утрудненя просимо нас про поодинокі такі случаї повідомляти. — Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові.

Ц. к. староство у Львові під днем 15. січня 1916 р. ч. 1347|16 просить нас оголосити: Ц. к. наміснцицво рескриптом з січня 1916 ч. 2127|Б шк. в. продовжило для львівського повіту термін до зголошуваня воєнних шкід до кінця марта 1916 р., а то з уваги на се, що значна часть пошкодованих не була в в возможности зголосити свої воєнні шкоди в первіснім терміні до кінця грудня 1915, а також з огляду на висказані в тім напрямі бажаня інтересованих кругів. Ц. к. радник наміснцитва Бєсядецкий.

Населенє Чорногори. Після послідного спису, чорногорське королівство числить 475.000 (чотириста сімдесять пять тисячів) населеня; на оден квадратовий кільометр припадає 31 людий. Столиця Цетиня числить 5.300 (пять тисячів триста) голов, однак найбільшим містом є Подгоріца (10.053 — десять тисячів пятьдесять три — населеня). Більша часть населеня належить до православного віроісповіданя; іслям ісповідує 14.000 (чотирнайцять тисячів), католиків є 12.500 (дванайцять тисячів пять сот). Власть виконує король з скупшиною, що числить 74 членів: 62 походить з загального вибору на 4 роки, 12 послів іменує сам король.

Мука з Будапешту для Львова. Супроти недостачі муки у Львові, командант м. Львова генерал Летовский звернув ся з просьбою до угорського президента мінїстрів графа Тіси, щоби позволив на продаж угорської муки для Львова. Гр. Тіса згодив ся на се, але під услівєм, що команда міста пізнійше зверне назад відповідну скількість муки Угорщині. Муку для Львова вже заладовуєть ся в Будапешті. Сподіють ся, що невдовзі прийде вона вже на місце призначеня. Мука представляє вартість вісїмсот тисячів корон.

Воєнні шкоди в східних Прусах. В наслідок московського наїзду знищені є 24 міста в цілости або частинно, та 600 сіл. Сто тисячів домів зістало зрабованих. Москалі вбили або тяжко поранили два тисячі цивільних осіб. На Сибір заслано десять тисячів сімсот осіб. Около чотириста тисячів східнопруських збігців шукало захисту в західних провінціях краю. Москалі зрабовали: сто трийцять пять тисячів коний, чотириста пятьдесять тисячів коров, сто тисячів безрог, пятьдесять тисячів овець, десять тисячів кіз, шістьсот тисячів курий та пятьдесять тисячів гусий. Цікаве, який вислід дасть переведеня в тім напрямі перепись (конскрипція) в Галичині.

Московські злодійства. В міністерстві війни в Петрограді відкрила контрольна комісія великі злодійства, в яких брали участь висші официри. Двох злочинців-офіцирів розстрілено, инших заслано на Сибір, а їх майно сконфісковано. Злочинці утворили недалеко Архангельска фабрику, в якій переробловано та перетоплювано здобуті кріси і гармати. Після занятя Львова і Чернівців привезли проступники гармати, що мали сстатись в Росії як ознаки побіди, до Архангельска, та перетопили їх на нові, російські. Шкоду оцінюють на 15 мілїонів рублів. Один урядник, що при розділі збіжя зістав поминений, доніс з пімсти про все тодїшному начальному вождови Миколі Миколаєвичеви, і в той спосіб зрадив цілу справу.

Дуже важною справою є тепер поборюванє пянства, яке тепер просто всїх нас застрашує. В тій справі внесли філії „Сільського Господаря“ в Богородчанах і Солотвині пропамятне письмо до староства в Богородчанах з домаганєм видати заказ шинкованя особам, які покутно продають алькогольні напитки, видати зарядженє обмеженя продажі денатурованого спірту і уживаня горячих напитків по домах, зарядити на основі громадських виказів, щоби за особи, котрі побирають військовий причинок і віддають ся пянству, побирали той причинок инші члени родини; дати почин до заложеня в Богородчанах і Солотвині чайні, де за дешевою оплатою убоге населенє дісталоби чай, шматок хліба і т. д. Староство безпроволочно видало відповідні зарядженя, понакладало гривни і на случай настягаємости арештує шинкарів. Можна сподівати ся, що пянство трохи припинить ся. Надто видано відозву до громад, що пяницям здержить ся виплату причинків. Те саме повинні зробити і инші наші повітові організації і домагати ся від старостств заказу зглядно обмеженя продажі горячих напоїв. Наші громадські уряди повинні пильно контролювати шинкарів і доносити староству зглядно жандармерії про всї случаї, коли шинкарі розпоюють нарід.

Пиво подорожіє. Міністерство торговлі повідомило звязок австрійських броварників, що з огляду на надзвичайні обставини, які привели за собою побільшенє коштів продукції пива, воно не противить ся підвисшню цін пива з днем 15. січня Колиб нинішні тяжкі обставини змінили ся на краще, наступила би знову знижка цін.

Польські соціяльні демократи вступили до польського кола. На засіданю 8. і 9. с. м, управа польської соціяльно демократичної партії ухвалила: Клюб польських соціяльно-демократичних послів в австрійськім парляменті має вступити до польського кола. Взиваєть ся всїх послів виконати ту ухвалу. Всїх польських соціяльно демократичних (соціялїстичних) послів до парляменту є 8 а іменнно: д-р Діяманд зі Львова, д-р Ліберман (з Перемишля), Морачевський (зі Стрия), Дашинський, д-р Бобровський, д-р Марек і Клеменсевич (всї з Кракова) і один зі Шлеска котрі доси творили окремий клюб. Тепер всї польські партії є злучені разом, а то в тій цілиі, щоби спільно боронити польських інтересів.

Глугонїмий баталїон. Одна французька часопись в Парижи приносить вістку, що в околоци Льондону утворено баталїон з самих глухонїмих. Вони роблять, як і инші жовніри всї військові вправи. Розкази відбирають в знаках своєї глухонїмої мови. Команданти їх — також глухонїмі. Щось воно пригадує ту нашу пісню, де дід рудий, мама руда, тато рудий, мама руда і т. д. Сей глухонїмий баталїон Англійців буде висланий на фронт. Як би то не говорив союзник про союзника, можнаби вважати се за жарт.

Ґенерал-губернатор Сербії. Цісар затвердив утворене генерал-губернаторства в Сербії з осідком в Білгороді. Військовим генерал-губернатором в Сербії іменований полевий маршалок поручник гр. Іван Саліс-Зеевіс, до-тепер командант війск у Відни. — Підполковник генерального штабу Отто Ґеллїнек іменований шефом генерального штабу військового генерал губернаторства в Сербії.

Папа про війну. Папа, приймаючи новорічні бажаня від римської шляхти, висказав ся, що нині більше нїж колинебудь — показало ся, що місце намісника Христа тим більшим яснїє блеском, чим більше варварськими стають часи ізза переваги, насильства й ненависти. Папа відвертає очи від страшного видовища, де тілько народів, присилуваних до сего судьбою, веде з собою нечувані боротьби, і висказує подяку римській шляхті, котрі в дусі заповідний християнської просвіти спішить з помочию зростаючій нужді вчинками, грішми, духом і словом. Вкінци згадав, що що-дня молить Бога, щоби на світі настав скорий мир.

Суди присяглих. Цїсарський розпорядок з 2. січня 1916 р. далї здержує дїяльність присяглих судів в цїлій державі аж до кінця с. р Одначе правительство дістало уповажнене поклинкати присяглих судіїв також швидше до житя. Міністерський розпорядок з 23. січня 1915 р., який заряджував уложенє лїст присяглих в перших третих місяцях с. р., знесено, одначе правительство одержало порученє в час означити реченець уложеня лїст присяглих. Тяжкі злочини будуть отже і дальше замість присяглих судити звичайні трибунали, але в числі не чотирех тільки шістьох радників.

Оголошеня.

(БІЛЬ ГРУДИЙ) є не лише неприємний але і грізний у своїх злих наслідках, бо болючі груди утрудняють рух віддихаючих легких та спинюють тим глубоке і повне віддиханє. Ми повинні отже болї груди скоро усунути, а се вдасть ся скоро натиранями Феллєра біль лагодячим флюїдом з ростинної есенції з маркою „Ельза-флюїд“. Більш як 100.000 листів з подякою поручає його. 12 фляшок висилає оплатно за 5 корон аптикар **E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308 (Kroatien).** Також Феллєра лагідно прочищаючі рабарбарові пігулки з маркою „Ельза-пігулке“ є вельми добрі 6 пуделок оплатно 4 К 40 с.

ВЖЕ ВИЙШОВ
Календар „Просвіти“
на рік 1916.

Одинокий український Календар на рік 1916.

Обнимає: 18 аркушів друку великого формату.

Містить: богато оповідань з теперішної великої доби: з жатя українських героїв жовнірів і стрільців на поли бою і по шпиталях; з житя українського населення на провінції і у Львові під пановалем відвічного ворога України; з житя переселенців у Відни, Празі, Гмінді, Вольфсберзі; українські делегати в чужих краях; історичні спомини з країв, добутих союзними військами, і богато иншого цікавого матеріялу сучасної доби. Поезії найзнатнїйших наших поетів, численні ілюстрації майже на кождій стороні; оригінальна окладинка — стрілець з прапором.

Ціна: 2 корони, а для членів Товариства, що зложили членську вкладку (4 кор.) за рік 1916, ціна знижена на 1 кор. 50 сот. На почтову пересилку треба долучити 10 сот. або 45 сот. на пересилку рекомендовану.

На кредит, за посліплатою ані в коміс Календарів не висилаєть ся

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10.

Також можна Календар набути в Книгарни Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

АСЕКУРУЙТЕ СВОЄ МАЙНО ВІД ОГНЮ В
„ДНІСТРІ“

Кождий Українець повинен асекуровати ся від огню, щобн на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народа.

Кождий Українець повинен асекуровати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекурацийного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення **селянських будинків.**

„Дністер“ звертає кождорічний **чистий зиск** своїм членам.

„Дністер“ оцїнює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дає підмоги українським **школам і бурсам,** де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в **„Дністрі“** можуть дістати позичку у всіх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять в кінцем 1913 року 4,473.970 корон.

В „Дністрі“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові,

у власнім домі ул. Руська ч. 20. Тел. 788.

Тяжке травлене

брак апетиту, запір, ослабленє кішок, усуває Феллєра лагідно прочищаючі, зміцняючі жолудок, побуджуючі апетит рабарбарові пігулки „Ельза-пігулки“ 6 пудолок оплатно 4 К. 40 с. Аптикар **E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308 (Kroatien).** Феллєра лагодячий біль флюїд з ростинної есенції з маркою **„Elsa-fluid“,** 12 фляшок оплатно 6 корон. Понад 100.000 листів з подяками і лікарські порученя. Неодного вже увільнив від доймаючих болїв. Всесторонне ужитє також для здорових.

Стефан Пилипчук, родом з Орішковець, пов. Гусятин просить знакомих о переписку. Stefan Pylypczuk Marinefeldpost Pola, K. u. k. Fest. Art. Rgmt. 4/7 Marschkomp. Beleucht. Abtl. 1—1

Іван Турчин (Landsturmist) при ц. к. жандармерії в Глібовичах виликик, пошукує своєї родини і знакомих позістaвших перед мобілізацією в Глубічку великім пов. Тернопіль.

ВЖЕ ПОЯВИВ СЯ
:: СТІННИЙ КАЛЄНДАР ::
„СВОБОДИ“

НА РІК 1916

дістати можна в книгарнях і трафіках :: :: по ціні 30 сот. за примірник. :: ::

Адміністрація „Свободи“ Львів, Ринок ч. 10. висилає за попередним надісланєм готівки 10 штук за 2 корон, 20 штук за 4 кор., 30 штук за 6 корон.

Просимо спішити ся, бо запас не великий.

Ширіть „Свободу“!

: Краєвий уголь :

в посилках цїловаґонових достарчає

Краєвий Союз Господарсько-торговельних Спілок у Львові, вул. Зіморовича ч. 29.

по ціні К 180 :: Артур :: Бори :: Яворжно :: а К 190 :: Кристина :: за 10.000 кг льоно копальня, за готівку з гори.

:: :: :: Близші услівя на жаданє. :: :: ::

В темноті

ночі, в темних кімнатах, можна кождої хвилї бачити, котра годнна, не треба на перед сьвітити сьвітла, наколи лише маємо Радіюм-годинник! Але треба купити лише **Suttnera Радіюм-годинники,** що мають постійну силу сьвітла, а ніяких з сих конкуренційних менше вартих сьвітячих годинників, у яких безвартісна фосфорова сьвітляна материя никне в короткім часї!

Величезний вибір в годинниках, ланцушках, перстенях, золотих і срібних у великім **богато ілюстрованім, головнїм катальозї,** якого може кождий домагати ся даром і оплатно звичайно кореспонд.

Ч.	600.	Дуже гарний, правдиво нїклевий Анкер-ремонтоар годинник на камінях з І. Радіюм сьвітячим циферблятом і вскaзівками, дуже точно справлений	К. 8·40
„	1280.	Радіюм сьвітячий будильник	„ 9·80
„	1279.	Модний Радіюм стоячий будильник	„ 18·—
„	712.	„ІКО“ нїклевий, анкровий годинник з 15 рубінами	„ 14·—
„	735.	Срібний цилїндер-ремонтуар 15 рубінів	„ 13·—
„	422.	Нїклевий ланцушок К. 1·75, довгий ланцущок	„ 1·—
„	1450.	З білого металю ланцушок постійно гарний	„ 2·80
„	813.	Срібний дамскій годинник з золотими берегами	„ 12·—
„	817.	Срібний годинник дамский з подвійною ковертою	„ 13·—
„	1548.	Срібний годинник Туля	„ 25·—
„	1673.	Срібні ковтки	„ —·90
„	1675.	Срібні ковтки	„ 1·30
Ч.	1627.	Ковтки золоті на сріблї	К. 3·40
„	1113.	Ковтки золоті на сріблї	„ 5·50
„	979.	Срібні дармовіси масивні	„ 2·—
„	410.	Нїклевий Анкер-Роскопф годинник	„ 4·10
„	1203.	Добрий будильник	„ 3·50
„	1265.	Диямант до різаня шкла	„ 5·50
„	1264.	Диямант до грубого шила	„ 8·50
„	1316.	Гарний годинник мзятниковий	„ 10·50
„	1360.	Гарний годинник стїнний	„ 4·80
„	1371.	Годинник з зазулею, викликує пів і цїлі години	„ 9·75
„	1381.	Кухонний годинник, що ходить 8 днїв	„ 7·25
„	1223.	Річний годинник, що ходить 400 днїв	„ 34·—
„	1368.	Моднй, маятниковий годиник	„ 17·—
„	83.	Дубль золотий ланцушок, дуже гарний	„ 7·50
„	96.	Дубль золотий ланцушок модний	„ 7·—
„	89.	Дубль золотий ланцушок	„ 5·90
„	115.	Дубль золотий ланцушок на шию	„ 2·35
„	328.	Дубль золота бранзолєтка	„ 2·70
„	1142.	Срібні брошки	„ 2·50

Прегарний катальоґ даром і оплатно.

Кождий годинник є як найточнїйше пущений в рух, фахово напущений оливою і замикає ся щільно.

Висилає ся за посліплатою або попередник надісланєм гроший. Що не вподобі, можно виміняти

ВЛАСНА ФАБРИКА ГОДИННИКІВ В ШВАЙЦАРИЇ.

H. Suttner in Laibach Nr. 713.

Не ма філії! Сьвітовий висилковий Дім **Не ма філії!**

Власна прецизийна марка „ІКО“ сьвітової слави.

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Діло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцию відповідає: **Др. Степан Баран.**